

Valor didàctic del lèxic eroticosexual (I)

Daniel Climent
Professor de Ciències

En números anteriors havíem comentat com d'interessant pot resultar, des d'un punt de vista didàctic, la introducció de sinonímies, metàfores, analogies, jocs de paraules, eufemismes, imatges i símbols en temes de difícil tractament com el del sexe.

Però, per això, cal disposar d'un bagatge cultural i lèxic ampli i una metodologia depurada per a trencar tabús i transitar amb solvència entre camps semàntics diferents, inclosos els dels llenguatges popular i marginal que tan a sovint emmascaren conceptes i idees falsos o deformats.

Per al professor, la disponibilitat d'un repertori lexical ampli i transversal es mostra com un instrument de primera classe a l'hora de captar l'atenció dels alumnes, ensems que facilitar la precisió terminològica, l'enriquiment del lèxic i l'ús primmirat de la llengua.

En aquest article comentarem algunes de les paraules i conceptes que sovint s'associen al vocabulari eroticosexual i farem servir exemples per mostrar que, a partir d'alguns d'aquests mots, es poden establir ponts entre assignatures o entre el món acadèmic i la parla popular.

Les paraules parlen. El significat a través de l'etimologia

El petit llistat que ve a continuació es basa en paraules llatines i gregues referides al sexe, tant anatòmic com morfològic, fisiològic, eròtic o simbòlic.

Segur que en veure algunes de les etimologies entendrem millor el sentit de les paraules que hem llegit, sentit o fet servir quan es tractava del tema del sexe o de les relacions mitjançades.

I també tindrem ocasió de comprovar com moltes d'elles evoquen o remetent a uns altres camps temàtics, culturals i científics. Que és allò que contínuament intentem fer en aquesta secció: establir sinestèsies conceptuals entre àmbits distints i distants.

1. *Basiare*, *dare basia*, besar.
2. *Blandiri*, acariciar; *blandita*, carícia.
3. *Castrar*, castrar. Extirpació o inutilització dels testicles.

En el passat va arribar a ser una pràctica relativament freqüent en determinats àmbits. Així, durant els segles XVI – XIX i a Espanya i Itàlia fonamentalment, a alguns xiquets que havien demostrat excel·lents qualitats vocals (soprano, contralt) se'ls castrava per mantindre'ls el to de veu i evitar que es

fera progressivament més greu; el *castrato* (el plural és *castrati*) més famós va ser Farinelli (s. XVIII).

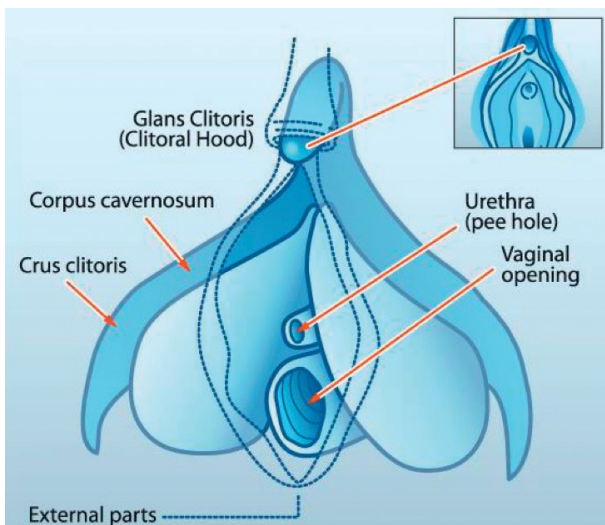
Els castrats destinats a guardar els harems o bé a ocupar els llocs de major importància política (perquè en no poder tindre fills no aspirarien a enderrocar el rei i instaurar una dinastia nova) han rebut tradicionalment el nom d'*eunucs*. Hi ha hagut eunucs de certa rellevància històrica: Bagoas, afectivament unit tant al rei de reis persa Darios III com posteriorment ho va estar al seu vencedor Alexandre el Gran, i protagonista de ficció en la novel·la històrica de l'anglesa Mary Renault *El jove persa*, la segona de la trilogia que l'autora va dedicar a Alexandre el Gran; Narsés, ministre i general de l'emperador bizantí Justinià i enfrontat al més famós general Belisari¹; Orígenes, un dels "pares" de la teologia cristiana; Zheng He, almirall i explorador xinès del segle XVI que organitzà diverses expedicions alguna de les quals possiblement va donar la volta al món (abans de la de Magallanes-Elcano), a més de visitar Amèrica (abans que Colom), Austràlia (abans que Cook), etc.² Sí, castrats però de gran vàlua en els seus papers.

4. *Coitus*; coit. En llatí el verb *eo-is-ire-ivi-utum* indica "anar" i el prefix *co-* significa "junts"; per tant *co-utum* voldria dir "anar-se'n junts"; altrament, l'expressió "anar(-se'n)" (un o cadascun) sol servir per indicar que s'ha arribat a l'orgasme.

5. *Copula*, còpula. En biologia es fa servir per descriure la unió sexual; prové del verb *apere*, "lligar", "fermar" amb el prefix *co-* "unió" i el sufix *-ula*, indicador de diminutiu. Verbs com copular i acoblar, deriven d'aquella. I en anglés i en francés el mot *couple* serveix per designar qualsevol parella (de persones, animals, coses) lligades entre sí, com podria ser una parella d'amants, d'amics, un matrimoni, etc. o bé l'acció d'emparellar-se, d'acoblar-se.

6. *Kleitoris*, clítoris. El grec *kleitoris* significava "cresta, petita elevació", i és el nom que ha originat l'equivalent nostre. Aquest nom designa l'òrgan femení situat en la part superior de la vulva, recobert pels llavis menors i ric en terminacions nervioses sensibles al fregament. És un òrgan erèctil, capaç d'elevat-se i tornar-se turgent gràcies a l'admissió de més sang durant l'excitació de manera equivalent al penis masculí, amb qui comparteix el mateix origen embrionari.

En botànica hi ha una gènere de plantes que fa

referència a aquest òrgan femení, *Clitoria*; (vegeu la foto que acompanya el titular); abans de Linné era molt freqüent que els botànics donaren a les plantes i als animals noms força descriptius. I Linné va heretar l'hàbit de fer-ho i fins i tot de descriure les plantes amb paral·lelismes no tan sols antropomòrfics sinó particularment sexuals; moltes de les seues descripcions de les flors i de la seua "conducta" sovintegen d'al·lusions a "llit o tàlem nupcial", "relacions promíscues", "concubines estèrils", etc. "Sinestèsia conceptual" podríem dir-li a això?

Vegem, si més no, el passatge següent de *Systema naturae* (1735): "L'amor arriba fins i tot a les plantes. Mascles i femelles... celebren les núpcies... tot exhibint mitjançant els seus òrgans sexuals quins són mascles i quines són femelles. Les fulles de les flors fan el paper d'un llit nupcial gloriosament preparat pel Creador, ornat amb excelsas cortines i perfumat amb suaus aromes perquè el núvia pugui celebrar-hi les seues núpcies amb la núvia i amb la màxima solemnitat. Preparat el llit, és el moment que el núvia abraça la seua núvia estimada i es lliure a ella". Sí, així descriu Linné les relacions sexuals entre les plantes. No és d'estranyar, doncs, que en veure aquesta lleguminosa tropical tan semblant als genitals femenins, amb eixa prominència, elevació, *kleitoris* a l'entrada del canal de recepció del pol·linitzador³ no dubtara d'assignar-li el nom de *Clitoria*. No era Linné el primer a trobar-ne el paral·lelisme; de fet, un altre botànic, l'alemany Georg Eberhard Rumpf (1627-1702), que va herboritzar per Indonèsia, també va descriure una de les espècies com *Flos clitoridis ternatensis*, l'actualment anomenada *Clitoria ternatea*.

7. *Cunnus*, cony. Una paraula que es presta a alguns comentaris. Com que *cony* equival al castellà *coño*, se'n ofereix un bon motiu per a parlar de les transformacions que la *m* llatina ha patit en diferents idiomes: *ny*, *ñ*, *nh*, *gn*... i posar-ne exemples.

Altrament i contra pronòstic, el segon element de la paraula *cunnilingus* no fa referència a la llengua, sinó que procedeix del verb llatí *lingere* (*lingo*, *lingere*, *linxi*, *linctus*), que significa "llepar"; pel que fa a "llengua", en llatí arcaic era *dingua*, que

posteriorment passaria a *lingua* per un canvi consonàntic potser influït per l'associació entre l'òrgan i l'acció.

I, per no allargar-nos massa, només una anècdota sobre l'original *cunnus*; fa referència a l'intercanvi posicional suggerit en una locució llatina per evitar-ne una mala interpretació a causa de la fonètica; llegim Ciceró (*Orator*, 154) quan dona consells als oradors: "... *cum autem nobis non dicitur, sed nobiscum? Quia sia ita diceretur, obscenius concurrent litterae...*" que ve a dir: "¿[per què] ... aleshores no es diu *cum nobis*, sinó *nobiscum*? Perquè si es diguera així les paraules podrien ajuntar-se de manera obscena..."; altrament dit, i per no fer servir subterfugis: *cum nobis* ("amb nosaltres") podria interpretar-se com *cunnu vis* ("vols cony") en ser declamada (que no llegida); i, clar...

Per cert, donem consells als alumnes sobre retòrica, oratòria, dialèctica, etc.?; i no tan sols en classes "de llengua", clar.

8. *Destillatio*, ejaculació.

9. *Eiaculari*, ejacular. El verb llatí *eiaculari* significava "llançar cap a fora", i en l'equivalent català i en altres llengües d'origen llatí fa referència a llançar amb rapidesa el contingut d'un òrgan, com el semen durant l'orgasme.

10. *Emasculare*, emascular. Ablació o eliminació de tots els elements genitals masculins, el penis i els testicles. Per eixa raó també es diu *emasculació* a l'eliminació dels estams de les flors, el pol·len de les quals no interessa; de no fer-ho es corre el perill que fecunden unes altres flors i produïsquen fruits indesitjats.

11. *Exmucare*, fer ejacular a un home, fer-li expulsar (*ex-*) el *mucus* o semen.

12. *Facere soloecismum*, masturbar-se.

Després de la lectura d'aquest llistat, podem preguntar-nos que "hem millorat el llenguatge". Si és així, haurà pagat la pena el viatge lingüísticocientíficocultural que acabem de realitzar. I, dins l'àmbit científic, l'anatomicobotànic. Un motiu més per a interessar-se per les ciències: en estudiar-les, es poden aprendre moltes més coses més enllà de la ciència estricta.

1. Paga la pena llegir la novel·la històrica *El conde Belisario*, de Robert Graves (el mateix autor *Jo Claudi* i de *Claudi el déu i la seua esposa Mesalina*, base de la celebrada sèrie televisiva *Jo Claudi*).

2. Als interessats en el tema potser els agrada llegir els llibres de Gavin Menzies: *1421. El año en que China descubrió el mundo* (Ed. Grijalbo, 2003) i *1434. El año en que una flota china llegó a Italia e inició el Renacimiento* (Ed. Debate, 2009).

3. Com una nota marginal al tema que ens ocupa, en veure la flor podem notar que tot i que la seua estructura floral és del tipus papilionaci les flors es presenten "invertides" respecte del model habitual, amb els pètals de la quilla en la part superior, i no en la inferior, de tal manera que el pol·len es dipositarà en el tors de l'insecte pol·linitzador, i no en l'abdomen, que és lo més freqüent en les altres papilionàcies, lleguminoses o fabàcies.

